

سرشناسه: شریعتی، عی، ۱۳۱۲ - ۱۳۵۶. عنوان و نام پدیدآور: حج، متن برگرفته از کتاب حج اثر دکتر علی شریعتی؛ متن بخش آفرینش برگرفته از نهج البلاغه ترجمه سیدجعفر

شهیدی؛ پیش‌نوشتار بخش آفرینش سیدحسین امیدیانی؛ گزینش متن، عکسها و آثار هنری محمدعلی داودی پور.

مخصات بشر: تهران: رین و سیمین، ۱۳۹۲. مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص: مصور (رنگی)، ۲۲ × ۲۲ سم. فروست: ... مجموعه کتابهای همراه با جبرئیل.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۹-۲۹۰-۲۹۱. وضعیت فهرست نویسی: فایب. یادداشت: کتاب حاضر برگرفته از کتاب "حج" اثر علی شریعتی و "نهج البلاغه" ترجمه سیدجعفر شهیدی است.

موضوع: حج - مصور - موضوع: آفرینش. شناسه افزوده: علمی، بی‌طالب (ع)، امام اول. ۲۲ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه - برگزیده

شناسه افزوده: شهیدی، سیدجعفر، ۱۲۹۷ - ۱۳۸۶. شناسه افزوده: امیدیانی، حسین، ۱۳۳۱ - شناسه افزوده: داودی پور، محمدعلی، گردآورنده

رده بندی دیویی: ۲۹۷.۳۵۷ رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ج۳/۹۵۲ BP۱۸۸/۹ شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۴۱۵۹۴

از مجموعه کتابهای همراه با جبرئیل

متن برگرفته از کتاب حج، اثر دکتر علی شریعتی

متن برگرفته از نهج البلاغه، ترجمه دکتر سید جعفر شهیدی

پیش‌نوشتار بخش آفرینش، نوشته دکتر سید حسین امیدیانی

آثار هنری گروه هنرمندان عکاسی گروه عکاسان

گزینش متن، عکسها و آثار هنری محمدعلی داودی پور

مدیریت انتشارات: محمدجواد داودی پور

طراحی گرافیک صفحات نخستین: مهندس مشیری (آگاسی ایده) صفحه آرایی: محمدرضا فراهانی

حروف نگاری: سینانگار لیتوگرافی فرآیند گویا چاپ چاپخانه ستاره سبز

صحافی: صحافی علی قاریان چاپخانه تولید سبز

چاپ اول ۱۳۹۲ شابک ۷-۴۹-۷۶۷۹-۹۶۴-۹۷۸ شابک ۱۰۰۰ نسخه

انتشارات زمین و آسمان

تهران، یوسف آباد، خیابان مهماندوست، شماره ۱۲

کد پستی: ۶۸۴۹۶۴-۱۴۳۸، تلفن: ۸۸۰۰۲۵۳۸، نمابر: ۸۸۰۰۷۵۰۴

کلیه حقوق برای ناشر و صاحبان آثار محفوظ است.

◆ فهرست

- پیش‌نوشتار آفرینش، دکتر سید حسین امیدبانی ۹-۱۱
بخش یکم آفرینش، متن از نهج البلاغه، ترجمه دکتر سید جعفر شهیدی ۱۳-۴۷
بخش دوم حج، قسمت اول، عمره تمتع، از کتاب حج دکتر علی شریعتی ۴۹-۹۱
حج، قسمت دوم، حج تمتع، از کتاب حج دکتر علی شریعتی ۹۳-۱۳۷
ویر قدیمی مکه و مدینه ۱۳۸-۱۴۳

◆ اسامی و مترجمان

- آشتی محمد فرشچیان، اردشیر مجرّد تاکستانی
اشیخ جلیل ولی، اسدالله کیانی (ص ۱۵)
خوسروسی: حسن اخوین (ص ۸)، عبدالصمد صمدی، جلیل رسولی، ادیب،
علی سید کریم ناصبی (ص ۵۱)
تذهیب: نصرالله یوسفی، سید جواد طباطبایی، منصور تامسن (طرح اولیه، ص ۱۵)

◆ عکاسان

- عباس عزیزاده (ص ۳۹)
محسن محمدخانی (ص ۱۳۷، ۲۱)
سعید محمودی ازناوه (ص ۳۹)
مؤسسه فرهنگی هنری مشعر از برونس با عکاسان

◆ باسپاس و ستایش آفریدگار یکتا

و با درود و سلام بر محمد و خاندان پاک و مطهرش و جمیع انبیاء و اولیاء،
تشکر و تقدیر فراوان داریم از همه استادان، هنرمندان، مترجمان و فرزندی که
از آغاز تا پایان صمیمانه یارمان بودند و همراهان. امید که آثار نمایی از
اثر ماندگار همراهشان باشد و همواره یار، هم در این دیار و هم در آن دیار،
ان شاء الله تعالی

لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

آفرینش آسمان‌ها و زمین از آفرینش مردمان بزرگ‌تر است لیکن بیشتر کسان نمی‌دانند (غافر: ۵۷)

عظمت آفرینش

قرآن مجید در آیه «قُلْ الذِّكْرُ عَظِيمٌ» عظمت خلقت آسمان‌ها و کهکشان‌ها و ستارگان و زمین اشاره می‌کند و در آیات فراوانی انسان را به تفکر و تدبیر و آفرینش آسمان‌ها و ستارگان درخشان و تحولات شگرفی که در اوضاع آنها پدید می‌آید و نظام متقنی که بر آنها حکمفرماست دعوت می‌کند. در جای دیگر تأکید می‌فرماید:

مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِن مُّتَفَاوِتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ... (ملک: ۳)

در آفرینش خدای رحمان هیچ خلل رنجی نظمی نمی‌بینی. پس بار دیگر نظر کن، آیا در آسمان شکافی می‌بینی؟

یک نظر قانع مشو زمین لقیف بی‌پایان راها بنگر ببین هَلْ مِنْ فُطُورٍ (مولانا)

کهکشان‌ها و ستارگان

دانشمندان تاکنون، با تلسکوپ‌های فضایی و زمینی، یخچال سیلیارد کهکشان را در فضا رصد کرده‌اند، که یکی از آنها کهکشان راه شیری ماست. در کهکشان راه شیری بیش از یکصد میلیارد ستاره وجود دارد که یکی از آنها خورشید ماست. تعداد ستارگان این جهان رصدشده را بیش از سیصد میلیارد میلیارد (۳×۱۰^{۲۳}) تخمین زده‌اند و خدا می‌داند چقدر سیاره، که یکی از آنها زمین است. (چون سیارات همگی چکاند و هم نوری از خود ندارند شناسایی آنها مشکل است.) به عقیده دانشمندان همه آنچه تا به حال دیده‌ام فقط ۴٪ عالم و از ۲۶٪ عالم که ماده تاریک است و ۷۰٪ عالم که انرژی تاریک است هنوز اطلاع دقیقی نداریم و جزو معماهای علم کیهان‌شناسی است!

فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ، وَ مَا لَا تُبْصِرُونَ. پس سوگند به آنچه می‌بینید و آنچه نمی‌بینید (الباقه: ۳۸-۳۹)

حدیث از مطرب و می‌گو و راز دهر کمتر جو کس نگشود و نگشاید به حکمت معنی را (حافظ)

با پیوسته ترین فضاپیماهای امروزی به قصد نزدیک ترین ستاره فضا به خورشیدمان حرکت کنیم، سفر ما یکصد هزار سال طول می کشد! اگر در این سفر با سرعت نور - یعنی سیصد هزار کیلومتر در ثانیه - حرکت کنیم، در حساب زمان زمینی، چهار سال در راه خواهیم بود. دورترین کهکشانی که اخیراً تلسکوپ فضایی هابل شناسایی کرده است، در حدود ۱۳٫۲ میلیارد سال نوری فاصله دارد! (= چهارصد و شانزده میلیون میلیارد کیلومتر!)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ، وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

سوگند می کنم به جایگاه ستارگان، و این سوگندی است بس بزرگ اگر بدانید (واقع: ۷۵-۷۶)

این پرده وجودات در عقل بی نهایت هستی کاملت را نه ابتدا نه غایت (عطار)

موسیقی سپهر

با توجه به یافته های کیهان شناسان، حال گسترش است. و السَّمَاءُ بَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ. و آسمان را به نیرویی برافراشتیم و حقا که ما را انبساط (ذاریات: ۴۷). خوشه های کهکشانی با سرعت هایی حیرت انگیز در حال دور شدن از هم اند. خوشه های کناره ای آبرخوشه های کهکشانی را تشکیل می دهند. هریک از این ساختارها حول نقطه ای که مرکز مجموعه است می گردند. حرکت کاتوره ای و نامنظم نیست، بلکه مانند حرکت های موزون و هماهنگی است که همراه با موسیقی بیعی اجرا می شود. دانشمندان آن را موسیقی سپهر می نامند.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ.

و اوست که شب و روز و مهر و ماه را آفریده است، هریک در چرخه ای شناورند (انبیاء: ۳۳).

برخی از حرکت های شناخته عبارتند از: ۱. چرخش زمین به دور محور خود (پیدایش شبانه روز) که سرعت آن در بعضی از عرض های جغرافیایی ۲۵ کیلومتر در دقیقه (۳۳٫۳ متر در ثانیه) است. ۲. حرکت انتقالی زمین به دور خورشید (پیدایش فصول و سال شمسی) با سرعت ۲۹٫۵ کیلومتر در ثانیه. ۳. حرکت های ماه حول محور خودش و دور کره زمین (پیدایش هلال های ماه قمری) در ۲۹٫۵۳ روز. ۴. حرکت صاع خورشید به دور محور خودش در حدود ۲۷۲۵ روز. ۵. حرکت خورشید و سیارات آن حول مرکز کهکشان راه شیری با سرعت حدود ۲۴۰ کیلومتر در ثانیه، که یک دور آن ۲۲۵ میلیون سال طول می کشد و به آن سال کیهانی می گویند.

۱۱ ۶. حرکت کل کهکشان راه شیری به سمت کهکشان همسایه یعنی اِمْرَأَةُ الْمُنْتَلَسَلَةِ یا آندرومدا با سرعت ۱۵۰ کیلومتر در ثانیه. (کهکشان آندرومدا کهکشان است مارپیچی که اندازه و شکل آن به کهکشان راه شیری بسیار شبیه است. نزدیکترین کهکشان به ما و فاصله‌اش با ما دو میلیون سال نوری است. کاشف این جرم آسمانی عبدالرحمن صوفی رازی دانشمند ایرانی است که در کتاب صُورُ الْکَوَاکِبِ خود به این جرم آسمانی اشاره کرده است. در اوایل قرن اخیر شمندان متوجه شدند این جرم که با چشم غیرمسلح قابل مشاهده است همان کهکشان اِمْرَأَةُ الْمُنْتَلَسَلَةِ است که به افتخار این کشف چند نقطه از کره ماه را به نام «عبدالرحمن صوفی رازی» نامگذاری کرده‌اند.)
 در آخر خوشه سنبله، با سرعت ۱۰۰ کیلومتر در ثانیه به علاوه، در دنیای میکروسکوپی یک نیز اتم‌ها و الکترون‌ها و پروتون‌ها و نوترون‌ها و کوارک‌ها و رات بن‌ها نیز حرکات شگفت‌انگیز خود را دارند.

هیچ چیزی ثابت و جرجی نیست
 جمله در تغییر و سیر و سروری است
 دژه‌ها پیوسته شد با درها
 تا پدید آید همه ارض و سما
 دژه‌ها بینیم کز تکیشت
 سده‌ها را از آفتاب آمد عیان
 صدهزاران نظم و آیین خدا
 صدهزاران این خورشیدها (مولانا)

همانگکننده این حرکت‌های موزون همان آفریدگار یکست که کل هستی در حمد و ستایشش شناورند.
 تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
 هفت آسمان و زمین و هرچه در آنهاست تسبیحش می‌کنند و احدی نیست جز آنکه او را به پاکی می‌ستاید، ولی شما تسبیحشان را در نمی‌یابید. (اسراء: ۲۴). بر عارف همه دژا عالم تسبیح است در تسبیح هردم (ملاصدرا)
 با تفکر در عظمت آسمان‌ها بهتر می‌توان به حکمت سؤالات پروردگار رسید. هستی از انسان پی بُرد که فرمود:
 أَقَلَّمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ زُرُورٍ
 آیا بر فرازشان به آسمان ننگریسته‌اند که چگونه‌اش ساختیم و بیاراستیم و هیچ شکافی در آن نیست؟ (ق: ۶)

و... حج: حرکتی از «خود» به سوی «خدا»، همراه با «خلق»، همگام با «آفرینش»
 و... حج: حرکتی از «خود» به سوی «خدا»، همراه با «خلق»، همگام با «آفرینش»